

Er ref: 2026/828

skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se

Vår ref: R:SI202676
Linda Eriksson

linda.eriksson@@skogsindustrierna.se

Yttrande över förslag till ändrat allmänt råd om kvävegödsling i Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till skogsvårdslagen

Sammanfattning

Skogsindustrierna välkomnar regeringens ambition att främja ökad hållbar skogsgödsling och uppdraget i Skogsstyrelsens regleringsbrev att främja ökad hållbar skogsgödsling. Gödsling på rätt marker är en effektiv åtgärd för att öka skogstillväxten, kolinbindningen och tillgången till förnybar råvara.

Skogsindustrierna anser emellertid att förslaget inte är tillräckligt inriktat på uppdragets uttalade syfte att främja ökad hållbar skogsgödsling. Förslaget innebär i huvudsak nya eller utvidgade begränsningar, samtidigt som den mest betydelsefulla regelförenklingen i SOU 2025:93 En robust skogspolitik för aktivt skogsbruk, att avskaffa den geografiska regionindelningen, lämnas obehandlad.

Skogsindustrierna anser att:

- den regionala indelningen i områdena 1–4 ska tas bort,
- möjligheten att gödsla ska avgöras av det aktuella beståndets ståndorts- och markegenskaper samt konkret identifierade miljörisiker,
- förslaget om att generellt undanta lavristyper behöver omprövas eller underbyggas bättre,
- formuleringen om heterogena områden behöver utgå eller preciseras så att den inte leder till ett generellt hinder mot gödsling i mosaikartade skogslandskap,

Skogsindustrierna avstyrker därför förslaget i dess nuvarande utformning och uppmanar Skogsstyrelsen att omarbета det så att det genomför SOU 2025:93s förslag om en ståndortsanpassad reglering utan geografiska gödslingsområden.

Skogsindustriernas yttrande

Regionindelningen bör slopas

Skogsindustrierna anser att den regionala indelningen i områdena 1–4 ska tas bort. Gödslingsens lämplighet ska bedömas med utgångspunkt i den aktuella ståndortens och markens egenskaper samt risken för negativa konsekvenser på det enskilda objektet. Detta är också den uttryckliga inriktningen i SOU 2025:93 En robust skogspolitik för aktivt skogsbruk.

Det är en mer träffsäker och kunskapsbaserad modell än dagens schablonmässiga geografiska indelning. En fast geografisk gräns gör inte skillnad mellan lämpliga och olämpliga gödslingsobjekt inom samma region. Den kan därför både hindra gödsling på lämpliga marker och ge otillräcklig vägledning om riskerna på mindre lämpliga marker. En ståndortsbaserad bedömning riktar begränsningarna dit de behövs och öppnar samtidigt för hållbar gödsling där de faktiska förutsättningarna är goda.

En slopad regionindelning innebär inte att all skogsmark i södra Sverige blir lämplig för gödsling. Den innebär att lämpliga objekt inte längre utesluts enbart på grund av sin geografiska belägenhet.

Lavristyper kräver en tydligare proportionalitetsbedömning

Skogsindustrierna ifrågasätter förslaget att generellt ange marker av lavristyp, med 10–25 procents lavtäckning i botten-skiktet, som marker där kvävegödsling inte bör utföras. Förslaget motiveras huvudsakligen av att lavmarker har minskat och att kvävegödsling påverkar lavar negativt. Konsekvensutredningen redovisar dock inte tillräckligt tydligt hur stor areal som berörs, hur stor del av arealen som i praktiken är aktuell för gödsling, vilken miljönytta den generella begränsningen förväntas ge, vilka regionala skillnader som finns eller om samma skyddsresultat kan uppnås genom mer träffsäkra, objektbaserade bedömningar.

Förslaget riskerar dessutom att göra lavförekomst till ett generellt hinder även utanför renskötselområdet utan att behovet av en lika långtgående nationell begränsning analyseras.

Skogsindustrierna anser därför att lavristyp inte bör införas som en generell kategori innan konsekvenserna har kvantifierats och behovet har prövats mot alternativa, mer riktade lösningar.

Heterogena områden måste preciseras

Skogsindustrierna avstyrker den föreslagna skrivningen att spridning bör undvikas i heterogena områden som omfattar en mosaik av marker eller områden som inte bör gödslas.

Nuvarande råd anger att spridningsmetoden ska anpassas så att gödsling över olämpliga partier undviks. Den föreslagna lydelsen flyttar fokus från anpassad spridning till att hela det heterogena området bör undvikas.

Begreppen "heterogent område" och "mosaik" är inte definierade. Det saknas trösklar för hur stor andel olämplig mark som krävs, hur stora delytorna ska vara och vilken spridningsprecision som ska beaktas. Formuleringen riskerar därför att tillämpas som ett generellt hinder mot gödsling i stora delar av ett naturligt varierat skogslandskap.

Det strider dessutom mot SOU 2025:93s förslag att dagens teknik ska tas till vara för att öka precisionen i spridningen och möjliggöra mer träffsäkra anpassningar. Utredningen bedömer att teknikutvecklingen motiverar en översyn av kantzonerna mot hänsynskrävande biotoper på fastmark, samtidigt som 25 meter bör behållas mot sjöar och vattendrag.

Skogsindustrierna föreslår att nuvarande princip behålls och moderniseras:

Vid spridning över heterogena områden bör spridningsmetod och spridningsprecision anpassas så att gödselmedel inte sprids över de delytor som enligt rådet inte bör gödslas.

Skogsindustriernas utgångspunkt

Den svenska skogspolitiken bygger på jämställda miljö- och produktionsmål. Ett regeringsuppdrag som syftar till att främja ökad hållbar skogsgödsling måste därför väga nyttan av ökad tillväxt mot identifierade miljörisker och söka lösningar som möjliggör gödsling på lämpliga marker.

Remissförslaget utgår i stället från att regionindelningen ska behållas samtidigt som ytterligare begränsningar införs. Bland annat föreslås att marker av lavristyp ska undantas, att en ny skyddszon om minst tio meter ska gälla mot periodvis vattenförande vattendrag och diken samt att gödsling bör undvikas i heterogena områden. Skogsstyrelsen beräknar själv att de två största förändringarna minskar den gödslingsbara arealen med omkring fem procent.

Detta ska ställas mot att Skogsstyrelsen i konsekvensutredningen beskriver gödsling som en företagsekonomiskt mycket lönsam åtgärd och beräknar att en ökning från cirka 30 000 till 50 000 hektar per år skulle ge omkring 300 000 kubikmeter ökad årlig tillväxt efter tio år och en ökad kolinbindning i träd på drygt 0,4 miljoner ton koldioxid per år.

För Skogsindustrierna

Linda Eriksson
Ansvarig nationella skogsfrågor